

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Πώς γράφεται μια εργασία;

Μια εργασία δεν έχει ως στόχο την παράθεση - συσσώρευση γνώσεων και πληροφοριών αλλά την κριτική επεξεργασία ενός θέματος. Σχετίζεται δηλαδή με την ικανότητα να εντοπίζουμε τα προβλήματα, να τα αντιμετωπίζουμε μεθοδικά, να εκθέτουμε με σαφήνεια και αυστηρότητα την επιχειρηματολογία μας και να την τεκμηριώνουμε μέσα από παραδείγματα.

A. Σχεδιάγραμμα εργασίας

Αφού διαβάσετε προσεκτικά τον τίτλο και μελετήσετε τη βιβλιογραφία, φτιάξτε ένα σχεδιάγραμμα (πίνακα πειχομένων) που θα αντιστοιχεί στη δομή της εργασίας σας. Αυτό το σχεδιάγραμμα μπορεί να μεταβάλλεται καθώς προχωράτε με τη συγγραφή, αλλά θα σας βοηθήσει:

- I. να ξεκαθαρίσετε τί θέλετε να κάνετε,
- II. να βάλετε σε τάξη τις ιδέες σας,
- III. να καταλάβετε αν έχετε σαφείς ιδέες,
- IV. να οργανώσετε το περιεχόμενο της εργασίας σας.

B. Εισαγωγή

Ανακοινώνεται η υπόθεση ή ο προβληματισμός σας καθώς και η δομή της εργασίας. Π.χ. «Με αυτή την εργασία έχουμε σκοπό να δείξουμε..... Στο πρώτο μέρος θα επιχειρήσουμε να εντοπίσουμε το τάδε ... Στο δεύτερο να αντιμετωπίσουμε το δείνα πρόβλημα ... Πρέπει να σημειωθεί ότι θέσαμε συγκεκριμένα όρια (π.χ. γεωγραφικά, χρονολογικά), δηλαδή ... Μέσα σε αυτά τα όρια η μέθοδος που θα ακολουθήσουμε είναι η εξής... κλπ.».

Σκοπός της εισαγωγής είναι να βοηθήσει τον αναγνώστη να αντιληφθεί το στόχο της εργασίας σας. Πρέπει να είσαστε συνοπτικοί και να μην υπόσχεστε κάτι που δεν θα του δώσετε. Για αυτό το λόγο, τις περισσότερες φορές η εισαγωγή ξαναγράφεται όσο προχωρεί η εργασία.

Προσοχή: αποφύγετε τις γενικολογίες στην εισαγωγή.

Γ. Κύριος κορμός της εργασίας

Ανάπτυξη του θέματος με παρουσίαση επιχειρημάτων και τεκμηρίωσή τους με παραδείγματα.

Δ. Συμπεράσματα

Παρουσίαση των συμπερασμάτων που προκύπτουν από την ανάπτυξη του προβληματισμού για το θέμα και παρουσίαση των ερωτημάτων που παραμένουν «ανοιχτά».

ΣΤ. Πίνακες εικόνων

Οι πίνακες που περιλαμβάνουν τις εικόνες τοποθετούνται στο τέλος της εργασίας, αριθμούνται και οι αριθμοί αναγράφονται στα σημεία του κειμένου που εικονογραφούν. Η χρήση των λατινικών χαρακτήρων (I, II, III, IV, V...) ή κεφαλαίων γραμμάτων του αλφαβήτου (A, B, Γ...) είναι προτιμότερη. Ανάμεσα στους πίνακες καλό θα είναι να υπάρχει και ένας, τουλάχιστον, **χάρτης** με σημειωμένες τις τοποθεσίες από όπου προέρχεται το προς μελέτη υλικό.

Εναλλακτικά μπορεί κανείς να ενσωματώσει τις εικόνες μέσα στο κείμενο και πάλι να τις αριθμήσει και να αναφέρει τον αριθμό τους στο σημείο της εργασίας που αναφέρεται η εικόνα.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ

Πρέπει να γνωρίζετε ότι το να γράφετε με σαφήνεια είναι εκτός των άλλων, θέμα προετοιμασίας και εμπειρίας.

I. Αποφύγετε τις μακροσκελείς περιόδους. Σπάστε τις περιόδους σε μικρές προτάσεις.

II. Αλλάζετε συχνά παράγραφο.

IV. **Μην αντιγράψετε απόψεις άλλων ερευνητών και τις παρουσιάζετε ως δικές σας (λογοκλοπή).**

Αναφέρετε πάντοτε σε υποσημείωση το βιβλίο ή το άρθρο από όπου τις δανειστήκατε. Στο κείμενό σας να ανασυνθέσετε την πληροφορία με δικό σας τρόπο και με το προσωπικό σας ύφος!

E. Παραθέματα

Τα παραθέματα, δηλαδή η αναφορά μέσα σε εισαγωγικά, συγκεκριμένων προτάσεων ή φράσεων από δημοσιεύματα άλλων μελετητών, θα πρέπει να είναι περιορισμένα. Η ακριβής παράθεση είναι αναγκαία σε δύο μόνο περιπτώσεις: α) παρατίθεται ένα απόσπασμα κειμένου με το οποίο στη συνέχεια ασχολούμαστε ερμηνευτικά, και β) παρατίθεται ένα κείμενο για να στηρίξει την ερμηνεία μας.

I. Τα παραθέματα πρέπει να είναι πιστά. Πρέπει να καταγράφουμε τις λέξεις όπως ακριβώς είναι.

II. Δεν πρέπει να απαλείφουμε μέρη του κειμένου χωρίς να το σημειώνουμε: η παράλειψη δηλώνεται με την εισαγωγή τριών αποσιωπητικών που αντιστοιχούν στο μέρος που παραλείψαμε. (...)

III. Δεν πρέπει να γίνονται παρεμβολές και κάθε μας σχόλιο, διασάφηση ή διευκρίνιση πρέπει να εμφανίζεται μέσα σε παρενθέσεις ή αγκύλες.

IV. Πρέπει να δείχνετε την πηγή των παραθεμάτων με τη χρήση των υποσημειώσεων.

ΣΤ. Παραπομπές, υποσημειώσεις, βιβλιογραφία

Οι παραπομπές μπορούν να εμφανίζονται στο τέλος της εργασίας σας ή μπορούν να είναι υποσέλιδες (υποσημειώσεις). Το τελευταίο είναι πρακτικότερο για τον αναγνώστη, καθώς φαίνεται αμέσως το έργο στο οποίο αναφέρεστε.

Μια σημείωση/παραπομπή ποτέ δεν πρέπει να είναι μακροσκελής. Οι σημειώσεις/παραπομπές χρησιμεύουν:

- για να φαίνεται η πηγή από όπου αντλήσατε τις πληροφορίες σας,
- για να φαίνεται η πηγή των παραθεμάτων. Αν στο κείμενο μιλάτε για κάποιο συγγραφέα ή παραθέτετε απόσπασμά του, η αντίστοιχη σημείωση παρέχει την κατάλληλη βιβλιογραφική παραπομπή,
- για να προσθέτετε άλλες ενισχυτικές βιβλιογραφικές ενδείξεις σε ένα θέμα που συζητήθηκε στο κείμενο,
- για να εισάγουν ένα ενισχυτικό παράθεμα ή παρατήρηση ή ένσταση το οποίο μέσα στο κείμενο θα ήταν ενοχλητικό.

Πώς παραπέμπουμε στις υποσημειώσεις:

Στις υποσημειώσεις χρησιμοποιούμε συντομογραφημένους τύπους των δημοσιεύσεων που χρησιμοποιείτε και τους οποίους θα επεξηγήτε στον κατάλογο της βιβλιογραφίας στο τέλος της εργασίας.

Παράδειγμα: Robertson 1967, 135. Με αυτό τον τρόπο ο αναγνώστης ανατρέχει στον βιβλιογραφικό κατάλογο στο τέλος της εργασίας και καταλαβαίνει ότι η ένδειξη «Robertson 1967, 135» στο κείμενο που διαβάζει, σημαίνει σελίδα 135 του άρθρου του Μ. Robertson, Greek Mosaics. A Postscript, *JHS* 87 (1967), κλπ. κλπ».

Βιβλιογραφία

Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται **ενιαίος αλφαβητικός κατάλογος των** συντομογραφημένων δημοσιευμάτων που εμφανίζονται στις παραπομπές – είναι προτιμότερο μην γίνεται διαχωρισμός ελληνόγλωσσης και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας – και περιλαμβάνει όλα τα βιβλία, τα άρθρα, τις μεταπτυχιακές εργασίες, τις διδακτορικές διατριβές, τους ιστότοπους που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εκπόνηση της εργασίας.

Τα αρχαιολογικά περιοδικά συντομογραφούνται σύμφωνα με το σύστημα του περιοδικού *Année Philologique* το οποίο μπορείτε να βρείτε σε διάφορες ιστοσελίδες (π.χ. <https://about.brepolis.net/aph-abbreviations/>).

Παράδειγμα: *Journal of Hellenic Studies: JHS*

Υπάρχουν πολλά συστήματα για τη συγγραφή της βιβλιογραφίας των εργασιών. Προτείνω να τη συντάξετε με τον παρακάτω τρόπο:

- 1) συγγραφέας, επώνυμο και όνομα (ή επώνυμο και αρχικό/ά ονόματος), 2) τίτλος του βιβλίου (πλαγιογραφημένος), 3) τόπος έκδοσης, 4) χρονολογία έκδοσης, 5) και τον αριθμό σελίδας που βρίσκεται η πληροφορία ή το παράθεμα.

Παράδειγμα: Π. Ασημακοπούλου-Ατζακά, *Ψηφιδωτά δάπεδα. Προσέγγιση στην τέχνη του αρχαίου ψηφιδωτού*, Θεσσαλονίκη 2003, 25.) Εάν χρησιμοποιηθεί η μεταφρασμένη έκδοση ενός βιβλίου, μετά το όνομα του συγγραφέα και τον τίτλο παραθέτουμε τη συντομογραφία: μτφρ. και το όνομα του μεταφραστή (π.χ. J.J. Pollit, *Η Τέχνη στην Ελληνιστική εποχή*. Μτφρ. Α. Γκαζή, Αθήνα 2000, 57).

- 2) Όταν πρόκειται για άρθρα περιοδικών παραθέτουμε : 1) τον συγγραφέα του άρθρου, 2) τον τίτλο του άρθρου, 3) τον τίτλο του περιοδικού (πλαγιογραφημένο), 4) τον αριθμό τεύχους, 5) το χρόνο (και τον μήνα εάν προσδιορίζεται), 6) τις σελίδες στις οποίες δημοσιεύεται το άρθρο.

Παράδειγμα: M. Robertson, *Greek Mosaics, JHS* 85 (1965), 72-89.

- 3) Όταν πρόκειται για συλλογικό τόμο παραθέτουμε: 1) το συγγραφέα του άρθρου, 2) τον τίτλο του άρθρου, μέσα σε εισαγωγικά, 3) τη λέξη “στο:”, 4) το επίθετο και το αρχικό του ονόματος του επιμελητή του τόμου (εάν αναγράφεται) 4) το τον τίτλο του τόμου (πλαγιογραφημένο), 4) τον τόπο έκδοσης, 5) το χρόνο, 6) τις σελίδες στις οποίες δημοσιεύεται το άρθρο.

Παράδειγμα: M. Robertson, *Early Greek Mosaic*, στο: *Macedonia and Greece in Late Classical and Early Hellenistic times. Studies in the History of Art* 10, Washington 1982, 241-249.

Επίσης, μπορείτε όταν το έργο του ίδιου συγγραφέα έχει αναφερθεί στην αμέσως προηγούμενη παραπομπή να μην το επαναλαμβάνουμε αλλά γράφουμε «στο ίδιο, σελ ...». Εάν χρειάζεται να αναφερθεί το έργο του ίδιου συγγραφέα σε άλλη βιβλιογραφική παραπομπή, για λόγους συντομίας και αποφυγής επαναλήψεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ακόλουθη συντομογραφία: «ό.π., υποσημ. 15» (δηλ., όπως παραπάνω στην υποσημείωση 15).

Μορφή βιβλιογραφικού καταλόγου

Οι τίτλοι παρατίθενται αλφαβητικά με το επίθετο του συγγραφέα να εμφανίζεται πρώτο.

Ασημακοπούλου-Ατζακά 2003. Π. Ασημακοπούλου-Ατζακά, *Ψηφιδωτά δάπεδα. Προσέγγιση στην τέχνη του αρχαίου ψηφιδωτού*, Θεσσαλονίκη 2003.

Robertson 1965. M. Robertson, *Greek Mosaics, JHS* 85 (1965), 72-89.

Ελένη Ζυμή